

Boeyinga in Haarlem

Korte uiteenzetting van Johannes van der Weiden na afloop van de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging Haarlem op 27 juni 2012

OMGEVING

De buurt waarin de Koningkerk staat is een klein tuindorp, gebaseerd op een stedenbouwkundig ontwerp uit 1913 van L.C. Dumont, directeur Openbare Werken van 1902 – 1930. In de jaren 1921-'23 zijn hier ruim 400 woningen en 5 winkel/woningen gerealiseerd in opdracht van de Woningbouwstichting Patrimonium die is opgericht in 1918. Architecten waren Tj. Kuipers en A. Ingewersen, die werkten in een stijl die verwant is aan de Amsterdamse School.

Het terrein waarop de woningen waren gepland was de vroegere kwekerij Rozenhagen waarop J.D. Zocher jr en L.P. Zocher actief waren. De straatnamen die hieraan herinneren zijn de Zocherstraat, de Rozenhagenstraat en het Rozenhagenplein. De noordgrens van het terrein werd gevormd door de werf Conrad. De naam Werfstraat herinnert daar nog aan.

Het buurtje dat ontstond was min of meer zelfvoorzienend; er werden naast huizen groen, een school, winkels en daarom ook een kerk gepland.

BEREND BOEYINGA

Berend Boeyinga leefde van 1866 tot 1969 en heeft drie kerken gebouwd in Haarlem, waarvan er nog twee bestaan.

Van 1919 – 1926 was hij in dienst van de gemeente Amsterdam; hij pleegde woningbouw in Amsterdam-Noord.

Vanaf 1926 had hij een eigen bureau. Enkele opdrachten waren drie kerken (Haarlem, Bergen NH en Bergen op Zoom). Het was een bloeitijd voor de Gereformeerde Kerk, waarvan de voorman Colijn was.

Hij werkte in de stijl van de Amsterdamse School, maar met een duidelijk eigen signatuur. Een duidelijk andere stijl dan Van Loghum die in deze omgeving en in dezelfde periode ook veel woningen heeft ontworpen. Kerken ontwerpen is min of meer zijn specialisme geworden. In totaal ontwierp hij 22 kerken, waarvan er 5 zijn gesloopt/verwoest. Na 1945 heeft hij ook 10 kerken gerestaureerd, waaronder de Eusebiuskerk in Arnhem.

DE HAARLEMSE KERKEN VAN BOEYINGA

1 Koningkerk (1926/1927). Deze is op 23 maart 2003 door brand verwoest. Dit betekende een groot drama voor de betrokken brandweerlieden en de buurt en een groot architectonisch verlies. Deze kerk was Boeyinga's favoriete ontwerp. Op 30 september 1927 heeft hij een lezing gegeven ter verdediging van zijn ontwerp.

Enkele karakteristieken:

- eigenvormig type kerk (geen basiliek, geen kruisvorm)
- plattegrond was een waaier- of bladvorm, met een liturgisch centrum en een bijzondere plaats voor de in- en uitgangen;
- de kap vloeide voort uit de plattegrond;
- er was geen toren, maar een dakruiter, die ook voor ventilatie diende;
- er zaten lange, hoge, ramen in de spitse gevels.

Het beeldhouwwerk was van de hand van Th. van Reijn; het glas in lood van Nico Schrier.

2 Goede Herder-kerk

Bouwjaar 1935.

Hoek Spaarnrijkstraat/Rechthuisstaat, Planetenwijk.

Deze kerk is vernuftig ingepast in de woningbouw.

3 Z.O.-kerk

Bouwjaar 1935

Hoek Richard Holkade/Diepenbrockstraat.

Met deze kerk heeft onze vereniging een bijzondere band aangezien hij eind 2007 van de sloop is gered door aankoop door Pré Wonen na interventie door onze vereniging.

Deze kerk is sober, maar toch voorzien van echte Boeyinga-kenmerken:

- perceel: het grondvlak is goed uitgebuit;
- complexe dakvormen;
- karakteristieke voorgevel met lange, hoge ramen;
- dakruiter.